

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

29 юни 1994 година*

Брюкселска конвенция – място на изпълнение на задължение – Единен закон на продажби

По дело C-288/92

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда, съгласно Протокола от 3 юни 1971 г. относно тълкуването от Съда на Европейските общности на Конвенцията от 27 септември 1968 г. относно съдебната компетентност и изпълнението на решенията по граждански и търговски дела от Bundesgerichtshof (Германия) по производството, висящо пред този съд между

Custom Made Commercial Ltd

и

Stawa Metallbau GmbH

относно тълкуването на член 5, точка 1 и на член 17, параграф 1 от Конвенция от 27 септември 1968 г. относно съдебната компетентност и изпълнението на решенията по граждански и търговски дела (ОВ 1972 г., L 299, стр. 32), изменена с Конвенцията от 9 октомври 1978 г. за присъединяването на Кралство Дания, Ирландия и Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия (ОВ L 304, стр. 1 и в изменената версия – стр. 77),

СЪДЪТ,

в състав: г-н О. Due, председател, г-н J.C. Moitinho de Almeida и г-н M. Diez de Velasco (председатели на състав), г-н C.N. Kakouris (докладчик), г-н F.A. Schockweiler, г-н F. Grévisse, г-н M. Zuleeg, г-н P.J.G. Kapteyn и г-н J.L. Murray, съдии,

генерален адвокат: г-н C.O. Lenz,

съдебен секретар: г-н H. von Holstein, заместник-секретар,

като взе предвид писмените становища, представени:

- за германското правителство, от професор Christof Boehmer, Ministerialrat във Федералното министерство на правосъдието, в качеството си на представител,

- за италианското правителство, от професор L. Ferrari Bravo, началник на правната служба в Министерството на външните работи, в качеството си на представител, подпомаган от г-н О. Fiumara, Avvocato dello Stato,

---

* Език на производството: немски.

- за Комисията на Европейските общности, от г-н P. van Nuffel, от правната служба, в качеството си на представител, подпомаган от адв. Wolf-Dietrich Krause-Ablass, Rechtsanwalt, Düsseldorf,

като взе предвид протокола от съдебното заседание,

след като изслуша устните становища на италианското правителство и на Комисията на Европейските общности по време на съдебното заседание на 19 януари 1994 г.,

след като изслуша становището на генералния адвокат по време на заседанието на 8 март 1994 г.,

постанови настоящото

Решение

1. С Определение от 26 март 1992 г., постъпило в Съда на 30 юни 1992 г., Bundesgerichtshof (Федерален съд) е отнесъл до Съда за преюдициално тълкуване по Протокола от 3 юни 1971 г. относно тълкуването от Съда на Европейските общности на Конвенцията от 27 септември 1968 г. относно съдебната компетентност и изпълнението на решенията по граждански и търговски дела (ОВ 1972 г., L 299, стр. 32, наричана по-нататък „Конвенцията“), изменена с Конвенцията от 9 октомври 1978 г. относно присъединяването на Кралство Дания, Ирландия и Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия (ОВ 1978 г., L 304, стр. 1 и в изменената версия – стр. 77), няколко въпроса относно тълкуването на член 5, точка 1 и член 17, параграф 1 от Конвенцията.

2. Тези въпроси са били повдигнати в хода на производството между дружеството Stawa Metallbau GmbH („Stawa“), със седалище в Bielefeld (Германия), и дружеството Custom Made Commercial Ltd („Custom Made“), със седалище в Лондон, относно плащане от последното само на част от договорената цена по договор за доставка на прозорци и врати, които трябва да се произведат от Stawa.

3. Според акта за препращане, след проведени преговори на английски език, Stawa е поело устен ангажимент в Лондон на 6 май 1988 г. да достави стоките на Custom Made. Стоките е трябвало да бъдат използвани за строителен комплекс в Лондон. Договорът, първият сключен между страните, е предвиждал плащането да бъде в лири стерлинги.

4. Stawa е потвърдило сключването на договора с писмо от 9 май 1988 г., написано на английски език, към което то е приложило за първи път своите общи търговски условия, написани на немски език. Член 8 от тези общи условия посочват, че в случай на спор мястото на изпълнение и юрисдикция се определя да бъде в Bielefeld. Custom Made не е повдигнало възражения на тези общи условия.

5. Когато Custom Made е платило само част от договорената цена, Stawa е завело иск за събиране по съдебен път на остатъка пред Landgericht (Регионален съд) Bielefeld. На 13 декември 1989 г. този съд е постановил решение в полза на ищеца поради невявяване на ответника, с което той е осъдил Custom Made да плати на Stawa сумата от 144 742,08 GBP, заедно с лихвите.

6. В своя иск за отмяна на това решение, Custom Made е заявило, *inter alia*, че германските съдилища нямат международна юрисдикция. На 9 май 1990 г. Landgericht Bielefeld е постановил временно решение, с което е установил допустимостта на иска на Stawa.

7. Custom Made е обжалвало това решение пред Oberlandesgericht (Върховен областен съд), Hamm, като твърди отново, че германските съдилища нямат международна юрисдикция.

8. Oberlandesgericht е отхвърлил тази жалба с Решение от 8 март 1991 г., в което той е основал международната юрисдикция на немските съдилища на член 5, точка 1 от Конвенцията във връзка с първата част на член 59, параграф 1 от Единния закон за международната продажба на стоки, приложен към Хагската конвенция от 1 юли 1964 г. (834, Сборник договори на Организацията на обединените нации, 1972 г., стр. 107 и последващите), който предвижда, че купувачът трябва да плати цената на продавача на мястото на извършване на дейността на продавача или, ако той няма място на извършване на дейността, на мястото на негово обичайно местопребиваване.

9. Custom Made е завело жалба по прилагането на правото пред Bundesgerichtshof срещу решението на Oberlandesgericht.

10. Bundesgerichtshof е преценил, че спорът е породил проблеми с тълкуването на Конвенцията и поради това е решил да спре производството, докато Съдът постанови преюдициално тълкуване по следните въпроси:

„1. а) Дали мястото на изпълнение по член 5, точка 1 от Брюкселската конвенция относно компетентността и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела следва да бъде определено по материалното право, приложимо към въпросното задължение според колизионните норми на съда, разглеждащ дело, когато делото се отнася до иск за плащане на цена, заведен от доставчика срещу купувача по договор за производство и доставка; в съответствие с колизионните норми на съда, разглеждащ делото, този договор се регулира от Единния закон за продажбите и според това право мястото на изпълнение на задължението да се плати цената е мястото на установяване на ищеца доставчик?

б) В случай че Съдът на Европейските общности отговори отрицателно на въпрос 1, буква а):

Как следва да бъде определено мястото на изпълнение по член 5, точка 1 от Конвенцията в подобен случай?

2. В случай че съгласно отговорите на въпроси 1, букви а) и б) германските съдилища нямат юрисдикция по член 5, точка 1 от Конвенцията:

а) Може ли да бъде сключено действително споразумение относно юрисдикцията по третата хипотеза във второто изречение от член 17, параграф 1 от Конвенцията (във версията от 1978 г.), когато: след устно сключване на договора доставчикът потвърждава сключването на договора писмено и това писмено потвърждение е придружено за първи път от общите търговски условия, съдържащи клауза за

определяне на юрисдикция; купувачът не оспорва клаузата за определяне на юрисдикция; на мястото на установяване на купувача няма търговска практика, имаща за резултат липсата на отговор на такъв документ да се счита за съгласие с клаузата за определяне на юрисдикция; купувачът не е запознат със съществуването на такава търговска практика и двете страни за първи път са в делови отношения помежду си?

б) В случай че Съдът на Европейските общности отговори утвърдително на въпрос 2, буква а):

Дали също така е вярно, че когато общите търговски условия, съдържащи клауза за определяне на юрисдикция, са на език, който купувачът не разбира, и това не е езикът, на който е бил договорен и сключен договорът, и когато писменото потвърждение на договора, написано на езика, на който договорът е бил договорен и сключен, се позовава в общ план на общите търговски условия, но не се позовава конкретно на клаузата за определяне на юрисдикция?

3. В случай че Съдът на Европейските общности отговори утвърдително на въпрос 2, букви а) и б):

Във връзка с клаузата за определяне на юрисдикция, съдържаща се в общите търговски условия, която отговаря на изискванията, предвидени в член 17 от Конвенцията, за действителност на споразумение за юрисдикция, дали член 17 забранява допълнителна проверка по националното материално право, което е приложимо в съответствие с колизионните норми на съда, разглеждащ делото, на въпроса, дали е действително включването на клаузата за определяне на юрисдикция в договора?”

Въпрос 1, буква а)

11. С този въпрос, изяснен с мотивите на акта за препращане, националният съд пита дали член 5, точка 1 от Конвенцията следва да бъде тълкувана като означаваща, че в случай на иск за плащане от доставчик срещу неговия купувач по договор за производство и доставка, мястото на изпълнение на задължението за плащане следва да бъде определено съгласно материалното право, приложимо към въпросното задължение по колизионните норми на сезирания съд, дори когато тези правила се позовават на прилагането към договора на разпоредби като тези на Единния закон за международната продажба на стоки, приложен към Хагската конвенция от 1 юли 1964 г.

12. Член 2 от Конвенцията регламентира общото правило, че юрисдикцията на съда се определя по местожителството на ответника, въпреки че член 5 също така възлага юрисдикция на други съдилища, изборът на които е на ищеца. Тази свобода на избор е била въведена с оглед на съществуването в някои ясно определени хипотези на особено тясна връзка между спора и съда, чието сезиране би било най-подходящо за разглеждане на въпроса (вж. Решение на Съда от 6 октомври 1976 г. по дело Tessili, 12/76, Recueil, стр. 1473, точка 13). Независимо от това, член 5 не установява този свързващ фактор сам по себе си като критерий за избор на компетентния съд. Не е възможно ищецът да съди ответника пред всеки съд, който има връзка със спора, тъй като член 5 изброява изчерпателно критериите за свързване на спора с конкретен съд.

13. Член 5, точка 1 предвижда, в частност, че ответникът може да бъде съден по въпроси, свързани с договор, от съдилищата „по мястото на изпълнение на въпросното задължение”. Това място обикновено представлява най-тясно свързващият фактор между спора и съда, компетентен да го разгледа, и това обяснява, защо този съд има юрисдикция по договорни въпроси (вж. Решение на Съда от 15 януари 1987 г. по дело *Shenavai*, 266/85, *Recueil*, стр. 239, точка 18).

14. Въпреки че свързващият фактор е причината, довела до приемането на член 5, точка 1 от Конвенцията, използваният критерий в тази разпоредба не е връзката със сезирания съд, а по-скоро само мястото на изпълнение на задължението, което съставлява основата на съдебното производство.

15. Мястото на изпълнение на задължението е било избрано като критерий за юрисдикция, понеже като е точно и ясно, то се вписва в общата цел на Конвенцията, която е да се въведат правила, гарантиращи сигурността по отношение на определянето на юрисдикцията сред различните национални съдилища, пред които биха могли да бъдат заведени иски по въпроси, свързани с договор.

16. Действително, подадено е становище, че критерият за мястото на изпълнение на задължението, което съставлява основанието на иска на ищеца - критерий, изрично предвиден в член 5, точка 1 от Конвенцията – може в някои случаи да доведе до възлагане на юрисдикция на съд, който няма връзка със спора, и до това, че в такъв случай изрично предвиденият критерий следва да не бъде приложен на това основание, че резултатът, породен от него, би противоречал на целта на член 5, точка 1 от Конвенцията.

17. Този последен аргумент обаче не може да бъде приет.

18. Използването на критерии, различни от тези на мястото на изпълнение, когато това възлага юрисдикция на съд, който няма връзка с делото, би могло да застраши възможността от предвиждане кой съд ще бъде компетентен и поради това е несъвместимо с целта на Конвенцията.

19. Резултатът от приемане като единствен критерий за юрисдикция на съществуването на свързващ фактор между разглежданите факти по спора и конкретен съд би бил задължаване на съда, пред който спорът е поставен, да преценява други фактори, в частност твърденията, на които се позовава ответникът, за да може да определи дали такава връзка е налице, като по такъв начин би обезсмислил член 5, точка 1.

20. Такъв преглед също така би противоречал на целите и духа на Конвенцията, което налага тълкуване на член 5, което позволява на националния съд да решава относно своята собствена юрисдикция, без да бъде задължен да преценява делото по същество (вж. Решение на Съда от 22 март 1983 г. по дело *Peters*, 34/82, *Recueil*, стр. 987, точка 17).

21. Следователно по въпроси, свързани с договор, ответникът може да бъде съден по член 5, точка 1 в съдилищата по мястото на изпълнение на въпросното задължение дори тогава, когато така определеният съд не е този, който има най-тясна връзка със спора.

22. Съответно е необходимо да бъде определено „задължението“, посочено в член 5, точка 1 от Конвенцията, и да бъде определено неговото „място на изпълнение“.

23. Съдът е постановил, че задължението не може да бъде тълкувано като кое да е задължение, произтичащо от въпросния договор, а като това задължение, което отговаря на договорното право, на което е основан искът на ищеца (вж. Решение на Съда от 6 октомври 1976 г. по дело De Bloos, 14/76, Recueil, стр. 1497, точки 10 и 13).

24. Като е позволил изключение по отношение на трудовите договори, които имат някои специални характеристики (вж., в частност, Решение на Съда от 26 май 1982 г. по дело Ivenel, 133/81, Recueil, стр. 1891), в параграф 20 от решението си по делото Shenavaï, посочено по-горе, Съдът е потвърдил, че задължението, посочено в член 5, точка 1, е договорното задължение, което съставлява действителното основание на съдебното производство.

25. Това тълкуване е потвърдено при сключването на Конвенцията от 26 май 1989 г. за присъединяване на Кралство Испания и Португалската република към Конвенцията относно съдебната компетентност и изпълнението на решенията по граждански и търговски дела (ОВ L 285, стр. 1). По този повод правилото на член 5, точка 1 от Конвенцията е запазено със същата формулировка и е допълнено с единствено изключение относно трудовите договори, което е било признато по тълкувателен път в посочената по-горе практика на Съда.

26. По отношение на „мястото на изпълнение“ Съдът е постановил, че съдът, пред който е отнесен спора, е този, който трябва да установи по Конвенцията, дали мястото на изпълнение попада в рамките на неговата териториална юрисдикция, и че за тази цел той трябва да определи в съответствие със собствените си колизионни норми кое право е приложимо към въпросното правоотношение, и да определи в съответствие с това право мястото на изпълнение на въпросното договорно отношение (вж. Решение на Съда по делото Tessili, посочено по-горе, точка 13, към което се позовава параграф 7 от решението по дело Shenavaï, посочено по-горе).

27. Това тълкуване следва да бъде прието също така в случай, когато колизионните норми на сезирания съд препращат към прилагането към договорните отношения на „единен закон“ като разглежданото по основното дело.

28. Това тълкуване не се поставя под съмнение от разпоредба като член 59, параграф 1 от Единния закон, според който мястото на изпълнение на задължението на купувача да плати цената на купувача, е мястото на извършване на дейността на продавача, неговото обичайно местожителство, освен ако страните по договора не са предвидили различно място на изпълнение на това задължение по член 3 от този закон.

29. Следователно член 5, точка 1 от Конвенцията следва да бъде тълкуван като означаващ, че в случай на иск за плащане, заведен от доставчика на своя купувач по договор за производство и доставка, мястото на изпълнение на задължението следва да бъде определено съгласно материалното право, регулиращо спорното задължение според колизионните норми на сезирания съд дори тогава, когато тези правила препращат към прилагането към договора на разпоредби като тези на Единния закон за международната продажба на стоки, приложен към Хагската конвенция от 1 юли 1964 г.

30. С оглед на отговора на въпрос 1, буква а), не е необходимо да се отговаря на другите въпроси, повдигнати от националния съд.

По съдебните разноски

31. Разноските, направени от германското и италианското правителство и от Комисията на Европейските общности, предоставили становища на Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело има характер на инцидентен установителен иск в процеса, висящ пред националния съд, последният следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по въпроса, повдигнат пред него от Bundesgerichtshof с Определение от 26 март 1992 г., реши:

Член 5, точка 1 от Конвенцията от 27 септември 1968 г. относно съдебната компетентност и изпълнението на решенията по граждански и търговски дела, изменена с Конвенцията от 9 октомври 1978 г. за присъединяването на Кралство Дания, Ирландия и Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия, следва да бъде тълкуван като означаващ, че в случай на иск за плащане, заведен от доставчика на своя купувач по договор за производство и доставка, мястото на изпълнение на задължението следва да бъде определено съгласно материалното право, регулиращо спорното задължение според колизионните норми на сезирания съд дори тогава, когато тези правила препращат към прилагането към договора на разпоредби като тези на Единния закон за международната продажба на стоки, приложен към Хагската конвенция от 1 юли 1964 г.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 29 юни 1994 година.

Подписи